

H4V I-VOKAALI

4 HEPREA, KIELIOPPI, <https://genfibeta.weebly.com/h4.html>
(genfibeta.weebly.com/ muuttuu myöhemmin [gen.fi/](https://www.gen.fi/)-osoitteeksi)

H4V VOKALISOIMATON KIRJOITUS, <https://genfibeta.weebly.com/h4v.html>

H4V I-vokaali, <https://genfibeta.weebly.com/h4v-i-vokaali.html>

Lähde: http://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/missingvocalizationspelling/#_ftn1

SISÄLLYSLUETTELO

- 0. Johdanto
- 1. Jod avotavussa
- 2. Jodia ei poikkeuksellisesti kirjoiteta avotavuun
 - 2.1 Hif'ilin alkutavussa
 - 2.2 Min-prepositiossa
 - 2.3 Bat-sanon taivutusmuodoissa
 - 2.4 Iju- ja ijo-tavuissa
 - 2.5 Kolmanneksi tai neljänneksi jodiksi
- 3. Jod umpitavussa
 - 3.1 Jos perusmuodossa on jod
 - 3.2 Lainasanoissa
- 4. Umpitavuun ei lisätä jodia

0. JOHDANTO

1. JOD AVOTAVUSSA

Ktiv male -kirjoituksessa avotavun i-vokaali (chirik) merkitään vokaalikirjain jodilla. Avotavu on vokaaliin päättyvä tavu. Umpitavuun eli konsonanttiin päättyvään tavuun sitä ei merkitä (katso poikkeukset, kohta 3).

Avotavu tarkoittaa tässä nykyheprean lausumistavan mukaista avotavua. Kahdentavaa vokaalin jälkeistä dagesh chazak -pistettä ei nykyhepreassa äännetä. Puhekielessä kahdentavalla pisteellä ei ole vaikutusta, ts. tavut lausutaan aivan kuin kahdennuspistettä ei olisikaan (muista kuitenkin bekef-kirjainten ääntäminen).

חִירִיק חִירִיק
דְּגִישׁ חִירִיק דְּגִישׁ חִירִיק

אִמָּא אִמָּא fem. PBH(L) (aram. st. det.) (oma) äiti, "mami"

אִמּוֹ אִמּוֹ fem. + suff. yks. 3. mask. hänen äitinsä

אִם אִם fem. äiti

אֱמֻנָה אֱמֻנָה fem. totuudellisuus, suoruus, oikeus

אֱמֶת אֱמֶת fem. totuus

אָמוּן v. olla luotettava, uskollinen

אֵינְגְלִיָּה אֵינְגְלִיָּה erisn. paik. fem. NHL Englanti

אִשָּׁה אִשָּׁה fem. nainen, vaimo

Kuitenkin אִשְׁתִּי אִשְׁתִּי "minun vaimoni", joka johtuu omistettavasta

eli **status constructus** (nismach) -muodosta אִשְׁתִּי אִשְׁתִּי

אִתִּי אִתִּי prep. + suff. yks. 1. c. minun kanssani

אִתְּ [אִתְּ] אִתְּ prep. kanssa

גִּבּוֹר גִּבּוֹר mask. sankari

דִּבּוּר דִּבּוּר mask. PBH puhe, puhuminen

הִגְיָה הִגְיָה fem. PBH mietiskely, NH lausuminen

הִדְלָקוֹת הִדְלָקוֹת verbaalisubst. (nif.) fem. NH syttyminen

דָּלַק v. polttaa, nif. syttyä

הִנֵּה הִנֵּה interj. katso! kas tässä

חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה num. mask. viisi

יִבְנֶה יִבְנֶה nif. impf.fut. yks. 3. mask. se rakennetaan

בָּנָה v. rakentaa

יִסַּע יִסַּע pa. impf.fut. yks. 3. mask. hän matkustaa

√נסע v. lähteä liikkeelle, matkustaa

יִשְׁמַר יִשְׁמַר nif. impf.fut. yks. 3. mask.

häntä vartioidaan, hän on varuillaan

√שמר v. vartioida, varjella, noudattaa

לִבִּי לִבִּי mask. + suff. yks. 1. c. minun sydämeni

לב לב tai לבב לבב mask. sydän

לִפּוֹל לִפּוֹל tai לִנְפֹל לִנְפֹל pa. inf. pudota, kaatua

√נפל v. pudota, kaatua

מִגִּלָּה מִגִּלָּה fem. kirjakäärö, "vieritettävä"

√גלל v. (16x) vierittää, siirtää pois

מִגִּנִּי מִגִּנִּי mask. + suff. yks. 1. mask. minun kilpeni

מגן מגן mask. kilpi

מִלֵּא מִלֵּא pi. perf. yks. 3. mask. hän täytti

√מלא male v. täyttää, olla täysi

מִלּוֹן מִלּוֹן mask. NH (Eliezer ben Jehuda 1858–1922) sanakirja

מילה מילה fem. sana

נִטְיָה נִטְיָה fem. PBH kääntyminen, poikkeaminen, pyrkimys,

MH (kieliop.) sanan taivutus

נִסּוּיִי נִסּוּיִי adj. kokemuksellinen, kokeellinen, empiirinen

נָתַן נָתַן v. nif. perf. yks. 3. mask. hänet/se annettiin

√נתן v. antaa

עֲזִים עֲזִים fem. mon. vuohet

עֲזָה fem. vuohi (huomaa suku)

עִמִּי עִמִּי prep. + suff. yks. 1. c. minun kanssani (kirjakieltä),

puhekielessä אִתִּי אִתִּי

עִמָּךְ prep. kanssa

עִקְרוֹן עִקְרוֹן mask. NH pääasia, perusta, peruste, laki, sääntö, "juuri"

kuitenkin siis עִקְרוֹנִי עִקְרוֹנִי adj. NH periaatteellinen

עִתּוֹן עִתּוֹן mask. NH sanomalehti, "ajankohtainen"

עֵת fem. aika, ajankohta

רְאִיָּה רְאִיָּה fem. katsominen, näkökyky, näkö, näky, pyhiinvaellusmatka

רִעֵנֶן רִעֵנֶן v. pi. kosteuttaa, virkistää, uudistaa

שְׁנֵי שְׁנֵי num. fem. toinen

שִׁנָּיִם שִׁנָּיִם fem. du. hampaat

שֵׁן fem. hammas

2. JODIA EI POIKKEUKSELLISESTI KIRJOITETA AVOTAVUUN

2.1 HIF'ILIN ALKUTAVUSSA

Hif'il-konjugaation (aikaansaava, vaikuttava eli kausatiivinen tekeminen) perfektin taivutuksessa avoimeen alkutavuun ei lisätä jodia. Avoin alkutavu voi esiintyä primae jod ja primae nun -taivutusryhmissä.

הַפְעִיל הַפְעִיל

הִצִּיתָ הִצִּיתָ hif. perf. yks. 3. mask. hän sytytti

יִצֵּת v. palaa, hif. sytyttää

הגדתי הַגְדָתִי hif. perf. yks. 1. c. minä ilmoitin, kerroin

נָגַד נִגְדָא v. hif. ilmoittaa, kertoa

הפיל הַפִּיל hif. perf. yks. 3. mask. hän pudotti, kaatoi

נָפַל נִפְלָא v. pudota, kaatua, hif. pudottaa, kaataa

Myöskään ns. onttojen verbien eli *mediae vav-jod* -verbien hif'ilin perfektin avoimeen alkutavuun ei lisätä tsere-vokaalimerkin paikalle jod-vokaalikirjainta:

הבאנו הַבְּאֵנוּ hif. perf. mon. 1. c. me toimme

בוא בּוֹא v. kulkea sisätilaan: tulla tai mennä sisään

הקים הַקִּים hif. perf. yks. 3. mask. hän nosti pystyyn

קום קוֹם v. nousta makuulta tai kuolleista

2.2 MIN-PREPOSITIOSSA

Min-preposition loppu-nun assimiloituu eli yhdistyy sanan ensimmäiseen konsonanttiin kahdentaen sen. Jos kirjain ei voi kahdentua, nun voi kadota kokonaan. Min-prepositioon ei lisätä jod-kirjainta.

מדי מְדִי adv. liikaa, lopeta!

די דִּי subst., adv. riittävä määrä; riittävästi, kyllin

Huom.! Sanaan kuuluvaa jod-konsonanttia ei kahdenneta sanan lopussa.

מדירה מְדִירָה asunnosta

דירה דִּירָה fem. asunto

מחוץ מְחוּץ adv. ulkopuolelta, ulkoa

מישראל מִיִּשְׂרָאֵל Israelista

מְפִינְלַנְד מְפִינְלַנְד Suomesta

מִשָּׁם מְשָׁם adv. sieltä

2.3 BAT-SANAN TAIVUTUSMUODOISSA

Bat- eli tytär-sanana taivutusmuotoihin ei lisätä jod-vokaalikirjainta. Jos se lisättäisiin, niin se sekoittuisi helposti bait- eli talo-sanaan.

בְּתִי בְּתִי fem. + suff. yks. 1. c. minun tyttäreni

בַּת בַּת fem. tytär

Vertaa בֵּיתִי בֵּיתִי minun taloni

2.4 IJU- JA IJO-TAVUISSA

Iju- ja ijo-tavuihin ei lisätä jodia (יָ. tai יוּ.)

דִּיוֹן דִּיוֹן דִּיוֹן mask. PBH keskustelu, harkinta, selvittely

טְרוּיֹת טְרוּיֹת fem. PBH tuoreus

נְטִיּוֹת נְטִיּוֹת fem. mon. PBH kääntymiset, taipumiset,
MH (kieliop.) taivutukset

צִיּוֹן צִיּוֹן צִיּוֹן mask. (3x, H6445) muistomerkki, merkki

קִיּוֹם קִיּוֹם קִיּוֹם mask. PBH olemassaolo, eloonjääminen, oleminen,
eläminen

2.5 KOLMANNEKSI TAI NELJÄNNEKSI JODIKSI

Jos vokalisoidussa sanassa on jo kaksi tai kolme jodia peräkkäin, niin silloin ei enää lisätä vokaalikirjainta.

שְׁנַיִם שְׁנַיִם שְׁנַיִם num. mask. mon. toiset
(toiseksi tulleet, toisena syntyneet jne.)

שְׁנַי שני num. mask. toinen

Vertaa שְׁנַיִם שניים num. mask. kaksi

נִסְוִיִּים ניסויים adj. mon. mask. kokeelliset

נִסְוִיִּי ניסויי adj. kokemuksellinen, kokeellinen, empiirinen

3. JOD UMPITAVUSSA

Umpitavuun ei yleensä lisätä jodia i-vokaalin merkiksi. Kuitenkin seuraavissa kahdessa tapauksessa jod lisätään myös umpitavuun:

3.1 JOS PERUSMUODOSSA ON JOD

Jos sanan perusmuodossa on jod, niin se säilyy myös umpitavussa.

דִּבֵּר דִּבְרָה pi. perf. yks. 3. mask. hän puhui

דִּבְרוּ דִּבְרוּ pi. perf. mon. 3. c. he puhuivat

זִכְרוֹן זִכְרוֹן mask. muistaminen, muisto, NH muisti

זִכְרוֹן זִכְרוֹן־ st. constr.

זִכְרוֹנִי זִכְרוֹנִי + suff. yks. 1. c. minun muistoni

יִטַּע יִטַּע pa. impf.fut. yks. 3. mask. hän istuttaa

תִּטְעוּ תִטְעוּ pa. impf.fut. mon. 2. mask. te istutate

נִטַּע v. istuttaa

יִסַּע יִסַּע pa. impf.fut. yks. 3. mask. hän matkustaa

יִסְעוּ יִסְעוּ pa. impf.fut. mon. 3. m. he matkustavat

נִסַּע v. [BH nostaa teltan kiinnitystapit ylös] matkustaa

יִקַּח יִקַּח pa. impf.fut. yks. 3. mask. hän ottaa

תִּקְחִי [תִּקְחוּ] תִּקְחִי pa. impf.fut. yks. 2. fem. sinä otat

√ לקח v. ottaa

יִישָׂא יִישָׂא pa. impf.fut. yks. 3. mask. hän nostaa, kantaa

יִישָׂאוּ יִישָׂאוּ pa. impf.fut. mon. 3. mask. he nostavat, kantavat

√ נשא nasa v. nostaa, kantaa

יִיתֵן יִיתֵן pa. impf.fut. yks. 3. mask. hän antaa

יִיתְנוּ יִיתְנוּ pa. impf.fut. mon. 3. mask. he antavat

√ נתן v. antaa

כִּסֵּא כִּסֵּא mask. tuoli, istuin, valtaistuin

כִּסְאוֹת כִּסְאוֹת mon.

לִימַד לִימַד pi. perf. yks. 3. mask. hän opetti

לִימְדָה לִימְדָה pi. perf. yks. 3. fem. hän opetti

פִּיקַח פִּיקַח adj. näkökykyinen, näkevä, PBH älykäs, viisas

פִּיקְחִים [פִּיקְחִים] פִּיקְחִים mon.

3.2 LAINASANOISSA

Nykyhepreaan muista kielistä lainatuissa sanoissa käytetään jodia i-vokaalin merkkinä lähes aina, myös umpitavuissa. Jod kirjoitetaan näkyville myös ktiv chaser -kirjoituksessa.

Samoin siirtokirjoituksessa (muiden kirjaimistojen nimien ja sanojen kirjoittaminen hepreaksi) i-vokaali merkitään vokaalikirjain jodilla. Näissä sovelletaan kuitenkin myös kohtia 2.4 ja 2.5, eli esim. kolmatta tai neljättä jodia ei ktiv male -kirjoitukseen merkitä.

הִיסְטוֹרִיָּה fem. NHL

(kreik. ἱστορία historiaa, tutkimalla oppiminen) historia

מִלְיוֹן מִלְיוֹן מִלְיוֹן num. mask. NHL (ransk. million, lat. "suuri tuhat")
miljoona

סִיסְמָה {סִיסְמָה} סִיסְמָה fem. PBHL

(kreik. σύστημα sysseemon) merkki,

NHL salasana, tunnussana, iskulause, **password, slogan**

קִירְקוֹנוּמִי קִירְקוֹנוּמִי erisn. paik. fem. Kirkkonummi

4. UMPITAVUUN EI LISÄTÄ JODIA

Umpitavuun ei pääsääntöisesti lisätä jod-vokaalikirjainta.

אם אם konj. jos

אָרְגוֹן אָרְגוֹן אָרְגוֹן mask. NH järjestö, järjestely

בֵּית בֵּית mask. talo, koti

הִדְלִיק הִדְלִיק הִדְלִיק hif. perf. yks. 3. mask. hän sytytti

דָּלַק דָּלַק v. (9x) polttaa

דָּלֶק דָּלֶק mask. PBH polttoaine, NH bensa

לְהִתְפַּלֵּל לְהִתְפַּלֵּל hitp. inf. rukoilla

לְלַמֵּד לְלַמֵּד pa. inf. oppia, opiskella

מִן מִן prep. -sta, -stä, (vertailussa) kuin

מְסַעְדָּה מְסַעְדָּה fem. NH (EBJ) ravintola

מְסָפֵר מְסָפֵר mask. luku, numero

עִם עִם prep. kanssa

שְׂמֵחָה שְׂמֵחָה fem. ilo